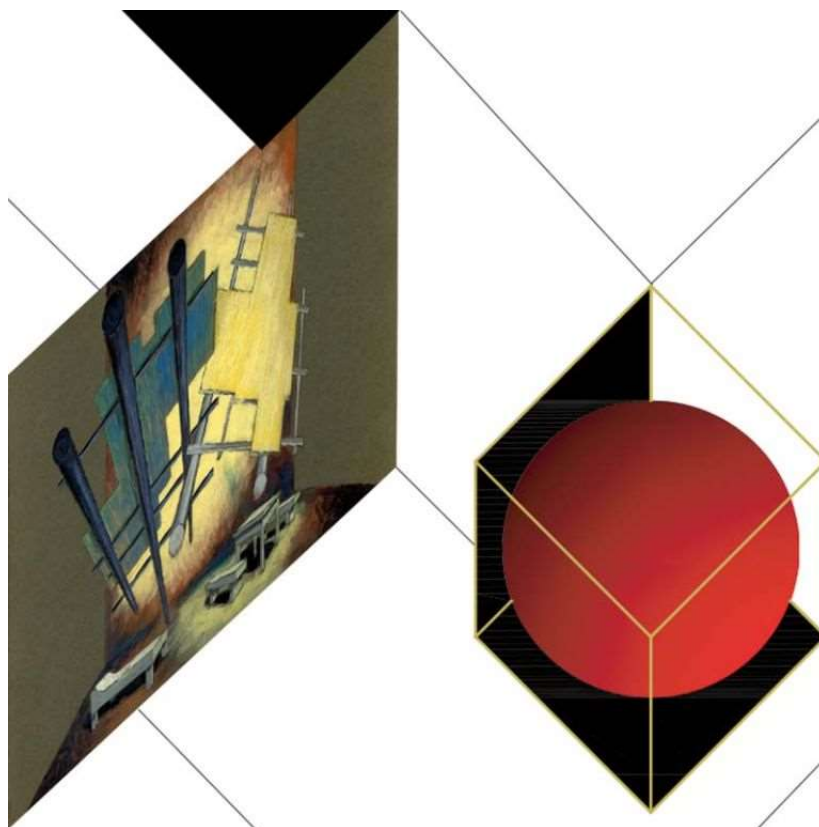

Prostor v prostoru

Scenografija na Slovenskem do leta 1991

Gradivo za novinarje

Narodna galerija

25. april – 8. september 2019

*Teatrsko oblikovanje mora biti odmaknjeno od življenja. Ne potrebujemo življenjsko resnične igre. Naj nastaja na odru nov svet svoje lepote! Ne kultiviranih besednih gest stilistov, ne fotografij naturalistov, ne življenjske resničnosti realistov in ne ilustracij! Scena mora dati izraz ideje in okolja drame. Mora dati obraz.*¹
Bojan Stupica

Razstava *Prostor v prostoru: Scenografija na Slovenskem do leta 1991*, ki jo je pripravil Slovenski gledališki inštitut v sodelovanju z Narodno galerijo, prikazuje **razvoj scenografije na Slovenskem od 19. stoletja do osamosvojitve Slovenije 1991**.

Gre za **prvi celostni pregled slovenske scenografije**, ki prinaša nov pogled na zgodovino likovne umetnosti in zgodovino gledališča na naših tleh.

Na razstavi je na ogled **več kot 220 razstavljenih del**: številne makete, scenski osnutki v različnih likovnih tehnikah, skice, načrti in fotografije predstav, med njimi tudi najmanjši scenski osnutek v velikosti pisemske znamke. Razstavo dopolnjujejo še posnetki gledaliških predstav, računalniški modeli in vizualizacije sodobnih scenografij.

Razstava nudi **vpogled v različne oblike in razvoj scenografije**, ki se je iz klasične, dvodimenzionalne kulise, iz škatlastega prostora, preoblikovala v nove oblike prizorišča, ko je scena prerasla odrski okvir in začela presegati iluzijo četrte sten ter vse do abstraktnih prostorov igre.

Slovenski scenografi, slikarji, kiparji in arhitekti, več kot 70 jih je z scenskimi rešitvami predstavljenih na razstavi, so natančni **snovalci odrskega prostora** in ob tem sledijo duhu uprizoritve. Razstava predstavlja, koliko **truda in domišljije so vložili v zamisli in oblikovanje prizorišč** predstav.

Predstavljena so dela **scenografov** Milana Klemenčiča, Vala Bratine, Vaclava Skrušnja, Rada Kregarja, Ivana Vavpotiča, Vasilija Uljaniščeva, Ernesta Franza, Bojana Stupice, Marijana Pliberška, Vladimirja Rijavca, Viktorja Molke, Vladimirja Žedrinskega, Nika Matula, Svete Jovanovića, Uroša Vagaje, Mete Hočevar, Marka Japlja, Andreja Stražišarja, Sanje Jurca Avci, Vadima Fiškina idr.

Obiskovalci lahko ogledajo tudi **scenske osnutke znanih slovenskih likovnih umetnikov**, ki so delovali kot scenografi: slikarjev Ivana Vavpotiča, Maksima Gasparija, Tomaža Kržišnika, Gabrijela Stupice, Marija Preglja, Alenke Gerlovič, Avgusta Černigoja, Ljuba Ravnikarja, Maksima Sedeja ml., Maksa Kavčiča in kiparjev Toneta Lapajnet, Janeza Lenassija, Dušana Tršarja idr.

¹ Dušan Moravec: *Slovenski režiserski kvartet (z gostom)*. Slovenski gledališki in filmski muzej, 1996.

Scenografija je področje gledališkega ustvarjanja, ki z likovnim in arhitekturnim grajenjem prizorišč dopolnjuje igro, režijo in dramaturgijo dogajanja na odru. Predstave so minljive in vsaka ponovitev je rojstvo nove interpretacije besedila, zato se s ponovitvijo vsakokrat znova spreminja tudi pomen zasnovanega prizorišča. Scena kot pisava v prostoru je v dialogu s preostalim odrskim dogajanjem in tako sledi magičnosti uprizoritve.

Razstava je razdeljena na **osem sklopov**. Poseben sklop je namenjen predstavitvi **umetnostnih stilov v scenografiji** in njihovi povezavi z likovno umetnostjo. S pomočjo scenskih osnutkov je razložen **razvoj oblikovanja odrskega prostora** od t. i. škatlaste oblike do dematerializacije prizorišč in praznih prostorov igre. Eden glavnih poudarkov razstave so tudi **scenski osnutki Avgusta Černigoja** in njegovih sodobnikov ter nekateri poskusi avantgardnih zasnov na sočasnih poklicnih odrih. Predstavljeni so **pripomočki za postavitev scene** (orodje, režijske knjige, skice, načrti ...) pa tudi fotografije dela v gledališki delavnici. V vitrinah so predstavljene scenske podobe **partizanskega gledališča**. Sledi sklop s predstavitvijo **scenografije v eksperimentalnih in alternativnih gledališčih**. Posebna sklopa sta namenjena predstavitvi nekaterih najlepših scenskih osnutkov za **dramska dela W. Shakespeara**, ki je bil dolgo časa najbolj igran avtor na slovenskih odrih, ter predstavitvi najlepših scenskih stvaritev za slovenska dramska in operna dela. V sklopu s primeri scenografij med 1970 in 1991 so predstavljena tudi dela nekaterih **sodobnih slovenskih scenografov** (Meta Hočevar, Marko Japelj, Sanja Jurca Avci in Andrej Stražišar), ki so razvili svoj lastni stilni izraz in hkrati začeli uporabljati novo gledališko tehniko, računalniško vodeno reflektorsko svetlobo, filmske projekcije in druge avdio vizualne učinke. V svojem sklopu bodo predstavljena **prizorišča retrogarde**, tudi s posnetkom predstave *Noordung, molitveni stroj* v produkciji SNG Opere in baleta Ljubljana.

Ob razstavi *Prostor v prostoru: Scenografija na Slovenskem do leta 1991* bodo potekali tudi spremljevalni programi in dejavnosti – predavanje avtorice razstave 30. maja, javna vodstva po razstavi, ustvarjalne delavnice, Dragan Živadinov bo 23. maja kustos za en dan, izšel je **vodnik** po razstavi ... Slovenski gledališki inštitut je kot uvod v razstavo izdal **obsežno monografijo** »*Prostor v prostoru: Scenografija na Slovenskem od 17. stoletja do leta 1991*« v dveh delih avtorice razstave Ane Kocjančič, ki bo v času razstave na razpolago tudi v Narodni galeriji. Ob koncu razstave bo pripravljena in objavljena **e-razstava** *Prostor v prostoru*, ki bo trajanje razstave v virtualnem prostoru podaljšala tudi po končani fizični razstavi. Ves čas razstave pa bomo izbrana razstavljena dela predstavljali tudi na družbenih omrežjih v okviru akcije »Prostor v prostoru« ...

Avtorica razstave mag. Ana Kocjančič

Umetnostna zgodovinarica mag. Ana Kocjančič (1977) je leta 2006 na Oddelku za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani končala podiplomski študij na temo *Scenografija v slovenskih dramskih gledališčih med obema vojnama (1918–1941)*. Bila je strokovna sodelavka za področje scenografije in gledališke tehnike pri pripravi novega gledališkega terminološkega slovarja ter soavtorica izdane publikacije (2007, SAZU, Ljubljana). Trenutno je zunanja strokovna sodelavka Slovenskega gledališkega inštituta. Raziskuje zgodovino slovenske scenografije, njeno povezavo z razvojem slovenske likovne umetnosti in vplive evropskih gledaliških gibanj ter evropske likovne umetnosti na njen razvoj. Je avtorica člankov in televizijskih ter radijskih oddaj o razvoju slovenske scenografije doma in v tujini ter avtorica obsežne monografije *PROSTOR V PROSTORU – Scenografija na Slovenskem od 17. stoletja do leta 1991*, ki jo je izdal Slovenski gledališki inštitut v zbirki Dokumenti.

Razstava *Prostor v prostoru: Scenografija na Slovenskem do leta 1991* bo na ogled **od 25. aprila do 8. septembra 2019** v Razstavišču **Narodne galerije**.

Odprtje razstave bo v sredo, 24. aprila, ob 19. uri. Razstavo bo odprl **mag. Zoran Poznič, minister za kulturo Republike Slovenije**.

Spremljevalni program ob razstavi

Javna vodstva

nedelje ob 11.00

28. april

12. maj

16. junij

8. september

Predavanje avtorice razstave Ane Kocjančič

30. maj ob 18.00

Kustos za en dan – Dragan Živadinov

23. maj ob 18.00

Ustvarjalne delavnice

11. maj ob 10.00: **Prostori dramatike in domišljije**

17. maj ob 16.00: **Igrivi prostori** (brezplačna delavnica za družine v okviru akcije *EU projekt, moj projekt*)

15. junij ob 18.30: **Igrivi prostori** (brezplačno interaktivno vodstvo za družine na *Poletno muzejsko noč*)

Ustvarjalne delavnice za vrtčevske in šolske skupine

Igrivi prostori, interaktivno vodstvo, primerno za vrtce in 1. ter 2. triado OŠ, trajanje 90 minut. Za vsakim scenskim osnutkom se skriva zgodba – zgodba umetnika ali stilskega obdobja, zgodba od prve zamisli do realizacije in nenazadnje zgodba, ki se v odrskem prostoru dogaja. Na razstavi bomo na ustvarjalni način raziskovali scenske osnutke ter jih skozi gledališko igro obudili.

Prostori dramatike in domišljije, vodstvo z delavnico, primerno za OŠ in SŠ, trajanje 120 minut. Na razstavi si bomo ogledali raznolike, domišljije polne scenske upodobitve dramskih ali drugih literarnih besedil, ki so jih slovenski scenografi ustvarili kot prostore igre. Na delavnici nam bodo znane zgodbe v navdih, da izrazimo lastno domišljijo in ustvarimo svoje pisane prostore igre.

Od škatlaste do abstraktne scene, interaktivno vodstvo, primerno za 2. in 3. triado OŠ in SŠ, trajanje 120 minut. Spoznali bomo primere osnutkov in maket, ki dokumentirajo razvoj scenografije od klasične, dvodimenzionalne kulise preko zgrajene, plastične postavitve do dematerializiranih, abstraktnih prostorov igre. Na delavnici bomo v različnih tehnikah tudi sami poustvarjali osnutke ali makete scen.

Prostor v prostoru
Scenografija na Slovenskem do leta 1991

Avtorica razstave: Ana Kocjančič

Grafično oblikovanje in postavitve razstave: Andrej Stražišar

Kustosinja razstave: Tea Rogelj

Tehnično oblikovanje razstave in digitalizacija: Andrej Ovsec

Prevod: Barbara Skubic

Jezikovni pregled: Andraž Polončič Ruparčič, Jana Renée Wilcoxon

Strokovni sodelavci pri pripravi razstave: Mihael Čepeljnik, Amadea Karin Ilic, Mojca Jan Zoran, Katarina Kocijančič, Michel Mohor, Ana Perne, Živa Rogelj, Štefan Vevar

Priprava spremljevalnega programa: Nataša Braunsberger, Tjaša Debeljak Duranović, Sandra Jenko

Produkcija razstave: Slovenski gledališki inštitut v sodelovanju z Narodno galerijo

Tehnično sodelovanje: SNG Opera in balet Ljubljana

Vodja projekta: Mojca Jan Zoran

Asistentka vodje projekta: Amadea Karin Ilic

Vodja projekta v Narodni galeriji: Michel Mohor

Organizacija tehničnih del: Jože Raspet, Andrej Ovsec, Andrej Stražišar, SNG Opera in balet Ljubljana

Pri pripravi razstave so pomagali: Narodni muzej Slovenije, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Moderna galerija, Zgodovinski arhiv Celje, Gledališče Glej, Slovensko mladinsko gledališče, Hrvaška akademija znanosti in umetnosti, SNG Drama Ljubljana, SNG Nova Gorica, Prodok Teater TV, Metka Kavčič, Miran Mohar, Sanja Jurca Avci, Marko Japelj, Dragan Živadinov, Sara Končar, Mojca Kranjc, Martina Mrhar, Martin Dornik, Darja Butina, Tatjana Šibic, Bogomir Žižek, Borut Žižek, Marinka Pogačnik, Breda Kolar Sluga, Marko Modic.

Razstava je nastala s finančno pomočjo Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

Razstavo je pripravil Slovenski gledališki inštitut v sodelovanju z Narodno galerijo. Postavitve konstrukcije je potekala ob tehničnem sodelovanju SNG Opera in balet Ljubljana.

Narodna galerija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

PROSTOR PROSTORU

RADGONSKE GORICE
since 1852

CVETLIČARNA GALERIJA
MARJAN LOVŠIN

Več informacij

Mihael Čepeljnik, SLOGI

T: (01) 24 15 812

M: 041 838 837

E: mihael.cepeljnik@slogi.si

www.slogi.si

[Facebook](#)

Živa Rogelj, Narodna galerija

T: (01) 24 15 416 in (01) 24 15 400

M: 051 321 658

E: ziva_rogelj@ng-slo.si

www.ng-slo.si/si/

[Facebook](#) | [YouTube](#) | [Instagram](#)

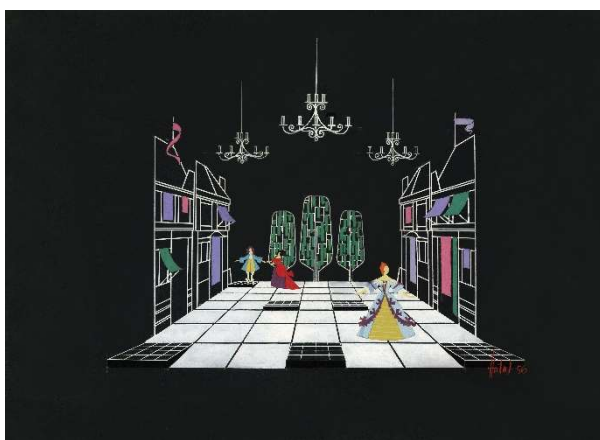
Priloženo slikovno gradivo

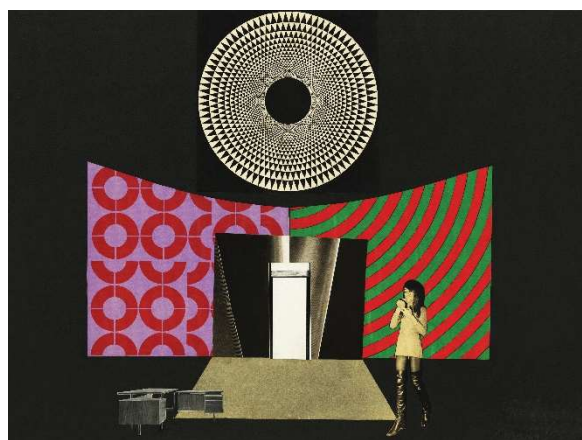
Viktor Molka (Ljubljana, 1923–2010)
scenski osnutek, tempera, akvarel, črn papir,
34,2 x 46,9 cm
Ikonoteka SLOGI – Gledališki muzej
Odstranite norca (J. B. Priestley, Drama
Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani,
1956/57)

Ernest Franz (Podgorje, Kras, 1906 –
Ljubljana, 1981)
scenski osnutek, kolaž, tempera, papir, karton,
34 x 48,1 cm
Ikonoteka SLOGI – Gledališki muzej
Knez Igor (A. P. Borodin, Opera Slovenskega
narodnega gledališča v Ljubljani, 1945/46)

Niko Matul (Ljubljana, 1928–1988)
scenski osnutek, kolaž, tempera, tuš, črn karton,
34,7 x 49,8 cm
Ikonoteka SLOGI – Gledališki muzej
Izsiljena ženitev (J.-B. Molière, Drama
Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani,
1956/57)

Uroš Vagaja (Kranj, 1920 – Ljubljana, 1971)
Scenski osnutek, kolaž, karton, 43,4 x 58,9 cm
Ikonoteka SLOGI – Gledališki muzej
Obvestilo (V. Havel, Drama Slovenskega
narodnega gledališča v Ljubljani, 1968/69)

Avzug Lavrenčič (Rogaška Slatina, 1925 – Celje, 1996)
scenski osnutek, lepljenka, zgibanka iz papirja, tempera, karton, 19,9 x 21,8 cm
Ikonoteka SLOGI – Gledališki muzej
Primorske zdrahe (C. Goldoni, Drama Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, 1966/67)

Avzug Černigoj (Trst, 1898 – Sežana, 1985)
Scenski osnutek, kolaž, akvarel, barvni svinčniki, papir, 13,1 x 16,5 cm
Ikonoteka SLOGI – Gledališki muzej
L'uomo dal fiore in bocca (L. Pirandello, verjetno oder sv. Jakoba v Trstu, ok. 1926)

Ivan Vavpotič (Kamnik, 1877 – Ljubljana, 1943)
scenski osnutek, grafit, tuš, akvarel, tempera, pastel, karton, 22 x 34,5 cm
Ikonoteka SLOGI – Gledališki muzej
Dogodek v mestu Gogi (S. Grum, Drama Narodnega gledališča v Ljubljani, 1931/32)

Miran Mohar (Novo mesto, 1958) – scenografija
Dragan Živadinov (Ilirska Bistrica, 1960) – režija
Eda Čufer (1961) – dramaturgija
odrski prostor, fotografije (foto: Marko Modic)
Moderna galerija, Ljubljana
Krst pod Triglavom, retrogardistični dogodek (Gledališče sester Scipion Nasice (Neue Slowenische Kunst), Cankarjev dom, 1985/86)

ANA KOCJANČIČ

PROSTOR V PROSTORU

Scenografija na Slovenskem
od 17. stoletja do leta 1991

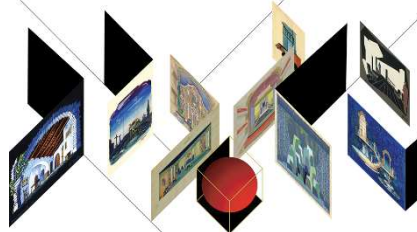

Dokumenti Slovenskega gledališkega inštituta
Lestvik 55, št. 99
1. del

ANA KOCJANČIČ

PROSTOR V PROSTORU

Scenografija na Slovenskem
od 17. stoletja do leta 1991

Dokumenti Slovenskega gledališkega inštituta
Lestvik 55, št. 99
2. del

Ana Kocjančič: *PROSTOR V PROSTORU – Scenografija na Slovenskem od 17. stoletja do leta 1991*. Obsežna strokovna monografija »s pomočjo katere bralec popotuje po pomembnih postajah zgodovine slovenske scenografije, gledališča, likovne umetnosti in kulture nasploh,« kot je zapisal recenzent dr. Tomaž Toporišič. Monografija je razdeljena v dve knjigi, izšla je v zbirki Dokumenti Slovenskega gledališkega inštituta.